

12 شهریور روز ملی مبارزه با استعمار/ نقش انگلستان در فرار دادهای گلستان و ترکمنچای

امروز گر چه سالها از انعقاد معاهدات تحمیلی گلستان و ترکمنچای می گذرد اما ایرانیان هنوز به چشم نوستالژی به آنها می نگرند و شاید یکی از مهمترین دلایل نفرت ایرانیان نسبت به انگلستان همین موضوع باشد

g/سرویس ایران

خبرگزاری آران / سرویس ایران

12 شهریور، سالروز شهادت رئیسعلی دلواری؛ روز ملی مبارزه با استعمار انگلیس نامگذاری شده است. رئیسعلی دلواری در حالی به مبارزه با استعمار برخاست که دنیا درگیر جنگ جهانی اول بود و دولت مرکزی ایران نیز متأثر از این جنگ توجه چندانی به مرزهای جنوبی نداشت.

رئیس علی دلواری (۱۲۶۰-۱۲۹۴ خورشیدی/۱۸۸۱-۱۹۱۵ میلادی) آزادی خواه و رهبر قیام در تنگستان و بوشهر علیه نیروهای بریتانیا در دوره جنگ جهانی اول بود.

جنگ میان دلیران تنگستان به رهبری رئیس علی از يك سو و نیروهای بریتانیا و خوانین متحد آنان از سوی دیگر به طور پیاپی و پراکنده تا شهریور ۱۲۹۴ خورشیدی ادامه یافت و انگلیسی ها نتوانستند بر رئیس علی و یارانش برتری یابند تا این که در گیرودار حمله انگلیسی ها به بوشهر در شب ۱۲ شهریور ۱۲۹۴ رئیس علی در محلی به نام «تنگک صفر» هنگام شیبخون به قوای بریتانیا توسط فردی نفوذی و اجیر شده، از پشت سر هدف گلوله قرار گرفت و در سن ۳۴ سالگی به شهادت رسید.

گرچه سالروز شهادت این قهرمان ایرانی به عنوان روز مبارزه با استعمار انگلیس نامگذاری شده است، اما بررسی های تاریخی نشان می دهد بریتانیا از قرنها قبل از آن مشغول دشمنی و خیانت علیه ایران بود که شاید اوج این خیانت را می توان در جریان جنگهای ایران و روس و نقش انگلستان در انعقاد قرار دادهای تحمیلی گلستان و ترکمنچای ملاحظه نمود.

در جنگ های ایران و روسیه شاهد تلاش های مکرر انگلیس برای پذیرش شروط مذاکرات و عهدنامه های ننگین گلستان و ترکمنچای از سوی ایران هستیم. در دور اول جنگ ها سرگور اوزلی سفیر وقت انگلیس در تهران نیمی از نیروهای انگلیسی حاضر در جنگ را از سپاه ایران احضار کرد و همین امر یکی از دلایل شکست سپاه ایران بود. مک دونالد سفیر انگلیس در تهران نیز در جریان دور دوم این جنگ ها، فتحعلی شاه را به قبول شرایط صلح و تعیین نماینده برای عقد پیمان ترکمنچای واداشت اما دلایل تمایل به توقف جنگ از سوی انگلیسی ها را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

1- جلوگیری از عدم پیشروی نیروهای روس در ایران: عدم توقف جنگ می توانست سبب پیشروی نیروهای روس در خاک ایران و رسیدن به مناطق حساس و مهم ایران شود چه این که در دور دوم روس ها تا تبریز پیش آمدند و عدم توقف جنگ می توانست سبب حضور روس ها در ایران و سنگین شدن وزنه روس ها در مقابل انگلیس شود.

2- حفظ موقعیت خود به عنوان تنها حامی خارجی ایران: ایران و روسیه تا آن زمان همواره دارای روابط تیره بودند و حفظ این موضع می توانست سبب اعتماد ایران به انگلیس شود، در حالی که با ادامه جنگ و پیروزی روسیه ایران به نوعی تابعه روسیه به حساب می آمد و موقعیت انگلیس را ایران به خطر می انداخت، از سویی به فرض پیروزی ایران هم، به موقعیت انگلیس ضربه می زد چرا که در آن صورت ایران خود را دارای یک موقعیت برتر میدانست و میزان تبعیت از انگلیس کمتر می شد.

3- ضعیف نگه داشتن ایران برای دست یابی به اهداف مرتبط با هند: یکی از دلایل بسیار مهم انگلیس برای حضور در ایران، حفظ موقعیت خود در هند بوده است. بی تردید پیروزی هر دو طرف ایران یا هند در این جنگ می توانست سبب تضعیف شدن موقعیت و حضور انگلیس ها در ایران و به این ترتیب به خطر افتادن منافع انگلیس در هند می شده استبا این توضیحات روشن است که عقد این چنین قراردادهایی بیش از آنکه به نفع روسیه باشد، تامین کننده منافع انگلیس بود، از این رهگذر ایران همچنان ضعیف و تحت حمایت انگلیس قرار می گرفت و از سویی از نفوذ روس ها در ایران هم ممانعت به عمل می آمد.

بدین سان باید بپذیریم که یکی از عمده ترین دلایل عقد عهدنامه های بین ایران و روسیه نقش انگلیسی در این زمینه ها بوده است.

امروز گر چه سالها از انعقاد گلستان و ترکمنچای می گذرد اما ایرانیان هنوز به چشم نوستالژی به آنها می نگرند و شاید یکی از مهمترین دلایل بدبینی و نفرت ایرانیان نسبت به انگلستان همین موضوع باشد و از این روست مردم ایران همواره از تقلیل سطح روابط با انگلستان حمایت می نمایند.

منبع : <http://vazeh.com/n-592597.html>